

СРПСКИ СИОН

Год. VII.

Број 3.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

ВЛАСНИК:

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

УРЕДНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протојереј Јован Јермић.

У Ср. Карловцима у недељу 19. јануара 1897.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство господин епископ бачки *Герман Опачић*, благоизволео је, на св. Саву 14. јануара о. г., рукоположити за презвитера ђакона Стевана Темеринца, који је постављен за протопрезвитератског канцелана у Жабљу.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

МИХАИЉЪ

БОЖЈОМ МИЛОСТИ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП СРПСКЕ
ЕПИСКОПИЈЕ ГОРЊЕ-КАРЛОВАЧКЕ:
свом возљубљеном свештенству и духовном у Христу стаду:
Христос се роди!

Ето нам, по милости Божјој, и опет дана у години најмилијега, ето дјечи Божјој празника прерадоснога! Ето нам небеснога Полаженика Божића нашег, који нам „носи пуну киту злата, да позлати врата, и обоја побоја, и сву кућу до краја!“

С тога нека је: „слава и хвала на земљи Рожденномъ, и вожившемъ земнородныхъ сѣщество, Христа Бога нашег!“ (Сѣдален гл. 3. 25. дек.)

Да, на земљи Рођеному, Богу нашему! У прастарој давнини, прије овога и утјешљивог и радосног дана, чуо се кичељивог ума човјечјег подругљив приговор: гдѣ естъ Богъ вашъ? (Псалм. 41, 4. 11)

Данас, не може бити питања тога, јер „везплотный воплощается, слово одевается: невидимый видится, и неслышимый слышится“ (на стѣховиѣ гл. 8. 26. дек.)

Ако је некада тек некима, одабрањеницима Божјим, дано било, да у духу виде „Господа сѣдѣща на престоу къ высоку и превознесену“ (Ис. 6, 1); данас се отвара пут *свила*, да од „сѣктлыа звѣзды водни“ оду до Витлејема и Витлејемскога вертена, да ту са Витлејемским пастирима и источним мудрацима, виде рођеним очима својим „младенца повита, лежаща во яслехъ“ (Лук. 2, 12), „раждаема ѿ жены“ (Гал. 4, 4), „иже естъ Христосъ Господь“ (Лук. 2, 11). Видите и разумијте: гдѣ Богъ нашъ! Оп. Који је створио и небо и земљу, Оп. Који „происломъ својимъ стронѣ мѣръ“ и „своею державою содержитъ тварь,“ сиђе са престола вѣчне славе своје, на „зракъ раба прѣимъ“ (Филип. 2, 7) „тавися во плоти“

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

(1. Тим 3, 16) и „на земљи сз человекни пожике!“ (Вар. 3, 38) „Таинство странное видимъ и преславное, некое вертепъ“. Да, љубазни моји, велика је тајна то!

Ми знамо, што је небо и како је оно величанствено и прекрасно. Знамо ми, да је оно „престол Бога живог“ (Мат. 5, 34) Којега „поетъ солнце“ и Кога „славитъ лѣна“ и Кога „присѣвѣютъ звѣзды“; али ми знамо још боље шта је „вертеп.“ То је ледена стијена, мрачна и пушта, нечиста и задушљива пећина, у коју се од жеге сунчане или непогоде бурне завлачи и склања горско звијере и друго животно. И у тај и мрачни и тијесни простор „возлеже“ и смјестити се изволи, невидимый Христос Бог! Од вертепа постаде небо, јер у њем ето, заједно са пастирима и источним мудрацима, видимо ми „младенца повита, лежаша во яслихъ“ (повијено дијете, гдје лежи у јаслицама), а то је Спаситељ наш, Христос Господ!

То је, ето, љубазни моји, тајна ваплоћења Сина Божјега, тајна у којој се Бог и човек у једном Лицу, Лицу Исуса Христа, неразлучно, нераздијелно састају и неслитно сједињују. Како да то достигне троји дух, како да разумије ограничени ум наш? „Родъ же егво кто исповѣтъ?“ (Ис. 53, 8.)

У вертепу се родио Спаситељ наш! Каква нас чувства обузимају, браћо, кад погледамо на убоги вертеп тај? До јуче мрачна, незнатна, пушта пећина, а данас — небо, престол, пун красоте, сјаја и небеске славе! О! непостижиме Спасе слава твоја!

Па ко да не помисли при том на душу човечију? Шта би она, јадна, била, да није у њој вјере у Исуса Христа, да није Њега самога? Заиста, ништа друго, до вертеп пусти, ледена, мрачна и загушљива пећина.

Како је красно, величанствено небо, на ком трепте милијарде сјајнијех звјездица; како је дивна остала природа Божја са преразличним и прекрасним сликама и бујним шаренилом цвијећа свога; све то затворено је погледу из тавне пећине, јер у њу не допире зрака сунца Божјега!

Тако је, љубазни моји, и души, у којој

не живи Христос, то истинито, право виђело, (Јов. 8, 12, 12, 46) затворен поглед на величанствено и прекрасно небо *духовно* и његове преразличне, вјечне и неисказане красоте, „иуже око не видѣ и оухо не слыша, и на сердце человекъ не въздоша, иже оутѣтва Божъ любавици егво“ (1. Кор. гл. 2, ст. 9)! Таква душа, у коју не допире зрака „сунца правде,“ зар није у тами (Јов. 8, 12), у вертепу, зар она није вертеп сам?

Има, душа ваља, и осим те свјетлости, друга нека искрица, што тиња у души човјечјој. Но од те свјетлости мало се види, но у многој прилици, и не сја, како би требало. Свјетлуцање то — савијест је људска!

Ну та је толико већ ослабила, да се при свјетлости тој не могу учити *све* оне опасности и мреже, што их јадном човјеку плеће и баца под ноге, вјечни пакосник свакога добра, сатана кети! Колико је људи, који не мисле, не говоре или и не чине ништа против савијести своје?!

Има нешто, љубазни моји, изван и око нас, што би могло освјетљавати путове и стазе живота нашега, овђе на земљи.

То је, понајприје, дивна природа Божја! Са ње нам одсијева величанство и сила, премудрост и благод Божја. Па како се служимо ми, у животу, свјетлошћу том?

Да ли изучавамо природу, што нас окружује, и да ли оком ума свога проицемо у дубљину ствари, што су око нас? Да ли смо спознали премудрост и силу Створитеља неба и земље, у свима створењима Његовим? Чујемо ли, како „небеса повѣдаютъ славу Божию, твореніе же рѣкѣ егво възвѣщаетъ твердь.“ (Псал. 18, 1).

Видимо ли, како „невидимал егво творении помышлѣма видима сѣтъ и присносѣщнал сила егво и Божество? (Рим. 1, 20). (Опо, што се на њему не може видјети, од постања свијета могло се познати и видјети на створењима и Његова вјечна сила и Божанство)? Бојим се, да не! — Осим савјести и видљиве природе има јача свјетлост нека. Откривена наука Божја! —

Па да ли слушамо Ријеч Божју? Да ли нам она свагда свијетли на свима путевима живота и рада нашега? Бојим се, да

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBS.RS

се и том свјетлошћу не служимо, како би требало! Колико нас је, што читамо, слушамо и распитујемо, што естѣ вола Божја (Рим 12, 2), па да према вољи Божјој, удесимо и живот и рад свој!

Мудрост земна, хоће да се истави над премудрост Божју. Оно, што је било закон кроз вијекове, обара и руши горди ум човјечји, да покаже, како је независан и од Бога и од науке, коју је Син Божји крвљу Својом запечатио!

Порок и гријех потискују врлину и сваку добродјетел, да покажу, како је човјек, слободан, само свој, без икаквих веза и обзира!

Па док је надрицима вјера — безумије, неписменом нашем свијету она је у многом непозната, неразумљива ил' нејасна.

Како мало позна он науку вјере своје о Богу и о себи и о свијету око себе? Колико је празновјерице и предрасуда у простодушнога и лаковјернога селачкога свијета нашега, које му заклањају, као у мрачној пећини каквој, поглед на свјетлост истине и правде Божје, понижујући достојанство и убијајући здрави дух народа нашега. Зар то није јасан знак, како је, љубљени моји, мало свјетлости небеске у мрачним просторијама душе наше, кад се, као у вертепу (пећини) каквом, састају сабласти таке: безвјерије и надутост; празновјерица и роштво душевно?! — Из пећине леден бије зрак, и у њој влажан је задах. Зар није тако и у души, коју неосветљује свјетлост разумнога Сунца правде? Брига за безбрижним животом и сластима тјелесним, са којих је пребогат овај свијет и вијек; грабљивост и грозничава потрка за богатством земним, да што боље послужи безбрижну животу и што више задовољи незаситљиво срце пововијеког човјека; учинише, да је оладњело срце многога и многога нас тако, да у њем, као у каквој влажној загушљивој пећини, не можеш распирити искре нити наложити ватре чисте љубави према Богу и ономе, што је Божје, према ближњем своме и ономе, што је не само његово него и наше.

Па зар није тако, љубљени моји? Заронимо, бар за час, свак у се, размислимо и рецимо колико нас је што се уздамо у

Опа небескога, а не „на князи и на сыны человеческіа,“ колико, што у Сину Његовом тражимо прибјежишта (скровишта), кад нас пождену бијесни вијорови разбјешњених страсти људских, да под сигурним кровом Духа Светога подигнемо огњиште мирног, поштеног и Богу угодног домаћега живота, око кога огњишта куни се и састаје сва чељад кућна, да принесе на жртвенику срца свога „жртвы духовны,“ хвале и славе, „благопріятны Богови Исусе Христомъ (I Петр. 2, 5)?!

Љубазни моји! Црква је спас наш и осим ње нема, ко ће нас спасти! Љубити Цркву света је дужност наша, јер љубећи њу, љубимо самога Бога, Који нам ју даде, да се у њој спасавамо и за вјечни живот приправљамо. Па да ли све установе Цркве те свето поштујемо? Споменимо једну само: јавно Богослужење. Да ли према овој у животу Цркве најважнијој установи Божјој, вршимо дужност своју здружено и савијесно? Да ли нам је мило жити въ домъ Господнемъ и посѣщати храмъ свѣтій (т. ј. живити у дому Господњем и долазити у храм Његов свети)? (Псал. 121, 1; 26, 4)

На то питање подајте одговор ви, љубљени моји, животом, чином својим.

А како и зашто да нам не буде мило и угодно долазити у храм Божји, кад знамо, да је то дом опште, свију нас, молитве Оцу небесноме?

Све што је у том дому Божјем, и олтар свети, и иконе свете и служба свештеникова, сав украс и накит, пјесма православног пјенија дивног, па анђелски ход невине у чираке и рипиде обучене дјечице наше; све то казује нам о Богу и дивним дјелима Његовим, све то упућује мисао нашу к небу и вјечности, све узноси душу на крилима чисте молитве небесном отачаству њеном и ту је, макар и за часак, освјежава Божанственим дахом, као што се за нови лет освјежава са труднога пута и непогода љутих уморена и изнемогла тичица „оврѣтшаа храмниѣ или горлица — гнѣздо сѣтѣ (која је нашла кров или грлица гнијездо) (Пс. 83, 4).

Гријеше и великога се добра лишавају они, што било из лијености или лажног закључивања надувеног високоумља свога,

не хтијући зар „плѣкѣти оумѣз свой въ по-слашаніе вѣры“ (умовање своје подврћи заповиједи вјере), говоре: могу се ја молити и код куће, не треба ићи за то у цркву. „Вараш се друже,“ одговара на то св. Јован Златоусти. „Истина је, да се и код куће молити можеш, ну знај, да не онако, као у цркви, ће у друштву браће своје, осјећаш јединство духа, јединство вјере и љубави и наде христијанске. Молитва, која долази из тога и таквога јединства, молитва свију, здружена са молитвом Божјега слуге, узноси се снажније и живље пред престол Оца небеснога.“

Како и за што, да нам није мило и угодно долазити у храм Божји, кад треба да знамо, да је он најближа нам школа, у којој се поучава у светој нам вјери православној. Не може сваки од нас, да код куће своје изучава истине вјечне и непромјењљиве, правила побожности и доброга живота вјере Христове, нити се у оиће може проучавати дух Православне науке о вјери без руководства и надзора цркве православне, јер је једино Њој и ником другом на свијету, повјерена с више дужност учења, а с тим и право непогрешивога тумачења истина вјере и благочестија. Како, дакле, љубљени моји, да нам није и мило и угодно долазити у храм Божји, кад као православни само у Цркви својој и од Ње једине, можемо чути „глаголь, исхѣдѣшии из оустѣ Божіихъ“, како као бистри поточић струји врело благодатне воде, „текущій въ животъ вѣчный“ (која тече у живот вјечни) (Јов. 4, 14)., „и аще кто жаждетъ, да приндетъ и пїетъ“ (Јов. 7, 37) (и ако је ко жедап, нека дође и пије). Ту, само у Цркви својој и од Ње једино, можемо и треба да учимо науку вјере своје, да не будемо у рођеној кући цркве своје, страни и пришелци, поводећи се за сваким туђе науке и поуке вјетром преласним. Па кад све, што нам казује црква православна, помно сложимо дубоко у срце своје, онда ће нестати вертепског мрака из душе наше, јер ће се засјати свѣтленикѣ ногамѣ и свѣтѣ стѣзамѣ (пс. 116 108) нашим.

Љубазни моји! И ако ће то, што споменусмо, казивати о љубави нашој према

Богу, знајте, да ће цијена тој љубави знатно одскочити, будемо ли се ми међу собом назвали и љубили. Без љубави према ближњем, нема ни љубави према Богу (1. Јоан. 4 2), нити ту користи ни пророштва ни чудотворства дар (1 кор. 13, 2). А ће се проповиједа, љубљени моји, љубав према ближњем, него у цркви и у храму светом? Па и за то треба да нам је угодно и мило долазити у дом Божји, у кућу љубави братске.

Већ на прагу дома Божјега, као да спада с нас шаренило и разноликост свјетске одјеће, и ми преобучени у свијетлу одежду правде Божје, улазимо у дом Очев, као дјеца, коју Он једнако милује и љуби; ништа нас више не дијели, ни разлика у звању и достојанству, узрасту и стању, сви ми, без разлике те, припадамо ко Христу, пјевајући му: аллилуја; пјесму славословља и благодарности Господу, — Који нас обасипље милостию и щедротами

А у заједничкој просби износимо пред Љубави Његовом и оиће и посебне скорби и нѣжды“ (шкрби и невоље) своје и вси ѿ единаго хлѣва причащамса и из једне те исте чаше кријепимо душу своју за пут у живот вјечни.

Има ли, игдје, под небом, друго које мјесто, на ком се, као у цркви Христовој, а у храму молитвеном, живље и снажније у срце уцијепити може наука и науке те истина: да смо сви ми дјеца једнога Оца небеснога и да смо сви — едно тѣло (1. кор. 10, 17) и да смо, као браћа, дужни „дрѣгѣ дрѣга любити, какоже возлюбилъ естъ насъ Богъ (1 Јоан. 4, 11), а храм Божји био је свагда живом школом љубави према ближњем; главним прибјежиштем и уточиштем страдалника и патника!

Па ако нам, љубљени моји, не свијетли ни савијест, ни спољашња природа Божја, па ако при том не слушамо нити изучавамо откривене науке, Ријечи Божје, ни код кућа ни у цркви (храму Божјем), зар тим душа, без свјетлости знања тога, пије слична вертепу, у ком влада страшна помрчина — непријатно поноћно мртвило? У вертепу пак не чујеш ријечи људске; тек подмукло рикање дивљачи прекида гробну тишину пустоши те. Па тако је и међу нама

често, да не чујеш ријечи озбиљне и разумне, живе и достојне човјека, тог образа и подобе Божје! Колико се проспе ријечи пустих, безумних, ништавијех? Колико се тога избаци, што каља туђе име, образ, што је врсно, да подреже крила тићу полетарцу, да убије здрав дух и раструје срце једро? Колико их је измишљенијех, да се погоди у живац туђи, да се раскона и распе огњиште недужнога сабрата, огњиште мира и среће домаће? Зар се, заблудјела браћо, не сјећате, да ћете: „за свако слово праздно“, морати дати „слово вз день сѣдний“ (Мат. 12, 36).

О, браћо моја! сађимо чешће у мрачне просторије душе наше, разгледајмо добро, како је дивље и сурово срце наше, и да Бог да, да осјетимо како је тешко, како је горко, живити без Бога, па да зажелимо у молитви, да нам изведе, Господь, из темници дѣшѣ нашѣ! Па као што је великим подвижницима и хже не вѣ достоинъ всѣх мѣрѣ, да тако и нама грешницима, Господ наш, во вертепѣ родивыйся и во ислахъ возлегій нашегѣ ради спасенія, услиша вапаје наше и сађе под смирени кров душа нашијех и свјетлошћу Лица Својега разждене тмину душе, и тако из мрачнога вертепа учини достојним обиталиштем својим — небом. Неко — вертепъ!

Просвијетли, Господе, и очисти сиротињски вертеп душе наше и дај да буде душа наша небесно обиталиште Твоје!

Христос се роди! љубљени моји!

Ваш

У *Плашкол*, на дан св. оца Николаја 1896. г.

У Христу смирени горе поменути Епископ

Михаилъ

Реч

коју је говорио **Јован Живановић** професор о св. Сави 14 јануара 1897 у дворници српске православне вел. гимназије у Карловцима.

Ваша Светостии!

Многоштована господо!

Данас нам је радостан дан првога просветитеља српскога, светитеља Саве, првога у свима струкама књижевника српскога,

светитеља Саве, првога архиепископа српског и утемељитеља јерархије српске светитеља Саве, највећег поред оца својега државника српскога, светитеља Саве, зато се и разлеже данас по свима крајевима српскога народа радосна песма. Ускликнимо с љубављу светитељу Сави. Зато сам и ја данас изашао пред вас — многоштована господо! — да кажем неколико речи у славу нашега првога просветитеља, светитеља Саве, који је први ударио на српској земљи све ступове, на којима се подиже просвета једнога народа. Ја несам данас ништа могао лепше изабрати да вам говорим него да вам нешто изнесем из живота трудољубиве и неуморне пчелице, чију је трудољубивост у раду имао св. Сава увек пред очима, јер као што неуморна пчела не зна ни за какве насладе ни уживања, него јој је једно једито уживање и наслада у неуморном раду и труду, тако се и св. Сава одрекао свих уживања и свих наслада светских, па му је једино — као оно у пчелице — било уживање у неуморном раду и труду око подизања оних ступова, на којима се подиже просвета српскога народа. Моја је намера да у овом својем говору покажем и од каквога је благотворног утецаја забављање с природом, познавање пчеле и рада око ње на морални развитак и напредак омладине наше. Класични филолози говоре и пишу како је њихова наука од неисказаног утецаја на облагорођавање срца, душе и ума младежи наше. Кад се класична филологија схвати онако, као што треба, онда њихови браничи заиста и имају право, јер она учи нас како ћемо познати живот и дух народа грчкога и римског. А заиста нема ништа лепше, нема ништа узвишеније него што нам показују примери из живота грчкога и римскога народа. У делима грчкога и римскога народа наћи ће младић неисцрпни извор, који ће му крепити и снажити душу и срце његово. Ту ће наћи узвишених примера како се за отаџбину слатко умире, како се цени пријатељство, упознаће се са савршеним умотворицама њиховим и т. д. и без сваке сумње дела грчкога и римскога народа пружају нам примере дивне за сна-

жење и крепљење срца и душе младежи наше. Са истога је извора црпао и наш филозоф Доситије Обрадовић изнашајући примере, али не само из грчкога и римскога живота него и из живота других народа, желећи тим користити својему народу. Тако на једном месту каже: „Колико је благополучије, да се човек може леним прикладом давнашњи људи, њима подражавајући, ползовати и чрез исто њихово паденије, од подобног паденија чувајући се, себе исправљати.“ (Собр. раз. првоуч. вешћей гл. 6.). Шта видимо из тих речи Доситијевих? Видимо да је историја учитељица живота, јер она говори о делима људским, која служе за пример равнању и живљењу нашем. Али историја казује нам само дела људска, а ми имамо још једну књигу, која је још узвишенија од историје, јер нам казује дела Божја. Каква је то књига? Та је књига природа, та је књига природне науке. Ја не ћу даље да идем, него ћу се држати нашега првога филозофа Доситија Обрадовића, који изнаша примере из грчкога и римскога живота, и из живота других народа, да њима учи свој народ, да њима утече на морални развитак својега народа. Па тај исти Доситије, који високо цени грчки и римски живот и примерима из грчкога и римскога живота и из живота других народа хоће да свој народ морално окрепи и уздигне, тај исти Доситије отвара нам у исто време књигу, у којој су дела Божја, коју је сам творац небески саставио. Ја молим — поштована господо! — да саслушате шта је Доситије осећао и мислио кад је као дечак утекао из Баната тежећи за испосничким животом, и кад је ступио на земљиште манастира Хопова. Ево шта каже: „Како нам је год рекао Тодор капамаџија, како пређемо на манастирску земљу, учини нам се као да смо у рај дошли. Иде се све покрај једнога поточића, поред кога стоје велики ораси и друга дрвета, која осећавају и чувају од сунца. На левој страни виде се брда и брежуљци покривени виноградима и воћњацима. С десне стране потока пружила се једна веселовидна долина, сва покривена и украшена ливадама пуним траве и

цвећа пољскога, која се протегла до близу манастира, а с оне стране долине рекао бих да су царске бапште: виноград до винограда окружени и накићени свакојаким плодовитим дрветима. Брдо над брдом и брежуљак над брежуљком, као да се један над други другољубно наслонио и као да је један сврх другога своју поноситу главу помоглио, како ће лакше ону красновидну долину сестру своју, и поток, њена љубитеља, који је загрљену држи, и оне који покрај њега пролазе, гледати и сматрати. Брежуљак од брежуљка леши и дичнији, а сви заједно неисказане красоте: тихослатко и љупко шуштање потока, весело певање различних птица, кротко и прохладно дување ветра и његово с лишћем преметање дају ушима једну тако слаткослишну музику, да доведе човека у савршено заборављење себе и у иступљење ума; благовоње. мирис ливаднога цвећа и свакојакога воћа обалзамљавају онај кроткопитоми ваздух. Не зна ко како том блаженом долином прође, како ли к манастиру дође, а кад дођосмо к мом љубљеном Хопову, шта ће ко пре гледати? Шта ће разматрати? Чему ли ће се више дивити и чудити? Да сам био сав око, пак да сам на све стране у један мах могао гледати, ни тако се не бих оне красоте нагледао. Ко би хтео знати, шта бих ја рад овде описати, а не могу, нека само оде од пролећа до јесени кад му драго у Хопово, пак кад се дома врати, видеће, хоће ли моћи све што је осећао, исказати; осим оних, који предати неким страстима, све им је остало једнако, та ишли покрај рита та покрај ливаде, та слушали жабе та славује. Ја говорим за оне, који имају срце чувствително, сваке красоте божјег створења. О родитељи, и ви учитељи и управитељи безлобне младежи! Ову вечну књигу отварајте у свако време вашој деци и ученицима, привикавајте их израдна, да осећају, да познају и чувствују, премудрост, благост и богате даре Творца свога у створењу. Ову саму књигу без икакве друге Мелхиседек читајући постао је свештеником вишњег Бога. Ово је књига Аврамова, Јаковљева и свију патријараха, кад још није било икакве друге,

коју читајући достигли су до високе мудрости, до познања Бога. То је жива и истинита књига, из које у свако доба сваки час и свако тренуће ока к очима, к ушима, к свим чустима, а особито к срцу нашем Бог говори. Небо са сунцем, месецом и звездама, земља са свима, што се на њој види, ваздух, облаци, ветрови, муње и грмљавина, вода и све што се у њој миче; пролеће, лето, јесен и зима, све што дише, свако створење до најмањег мравка и мушице, из све ове књиге Бог говори к свима људима: познај човече Творца твога, Творца вечнога и јединога, праведнога и милостивог. Ову књигу ко чита са здравим, богоданим разумом, и ко њојзи следује, мора доћи к истином богопознаству и он је делом Хришћанин, ако се речју и не назива Хришћанин живећи праведно и богоугодно. Ко ову књигу не види, више је слеп него онај, који је слеп рођен. — Обичавајте дакле млада срца да осећају и у најмањем лиску, травици и цветку Творца свога да познају. Учите их најпре овима малима стварима, док с временом не буду кадра к сунцу и к звездама ум свој узвисити.“ — Ето тако цени Доситије ту живу књигу Божју, у којој су дела Божја написана. Ја сам немоћан да још додам што овој апотеози, коју је Доситије написао природи а тим и природним наукама, нити сам кадар боље их осладити младежи него што је он овим заносним и пуним осећаја реченицама. Али ипак и ја ћу отворити ту неизмерну књигу Божју, па ћу вам из ње прочитати неколико редака, у којима је написан устав једне државице, устав савршен, који се никад није мењао, који је непроменљив остао кроз векове и векове, против којег се није ни један држављанин те државице никад подигао нити ће се подићи. Ја мислим овде заједницу пчелину. Молим дакле — поштована господо — да ме с најљом саслушате шта ћу казати о заједници њеној. — (Свршиће се).

Кратки историјски преглед црквенога песништва.

(Свршетак)

Песници, који су у IX. веку с успехом продужили рад светог Јована и Козме, и својим

животом и радом утврдили углед и поштовање светим иконама, јесу: свети Теодор и Јосиф Студити, те свети Теофан Начертани и Јосиф Песмопевац. — Свети *Теодор* († 826.) и *Јосиф Студити* писаху већином покајне песме. Они уредише великопосне службе у посном Триоду, додавши покајним песмама прошлих векова много својих. Канон у Недељу блуднога сина те скоро сви свакидашњи трипеснеци великога поста и сиропусне недеље, и други канон на Спасов дан су Јосифови умотвори; а светог Теодора су канони у суботу и недељу месопусну, недељу Крстопоклону, трипеснеци на разне дане свете четрдесетнице и многе стихире. Њихове песме су дирљиве и пуне утехе. — Свети *Теофан Начертани*,⁵⁰ написао је многе каноне од којих су неки у Октоиху,⁵¹ други у Триоду,⁵² трећи у Пентикостару,⁵³ а неки у Минеју.⁵⁴ Осим тога има од њега и стихира⁵⁵ и знаменити канон на исход душе, због којег га и западни хвале.⁵⁶ Особито је диван му канон благовештенски и стихире богојављенске. — *Јосиф Песмописац* († 883.). Писао је много канона, од којих се налази неки у Октоиху,⁵⁷ други у Триоду,⁵⁸ а у Минеју 180.⁵⁹ Најлепши су му трипеснеци и четворопеснеци у Пентикостару. У њима је спојио песмописац узвишеност Дамаскинову и свечаност Анатолијеву. Особитом се лепотом одликују трипеснеци, у којима опева Вазнесење Господње

⁵⁰ Исповедник и бранилац светих икона; по том Никејски митрополит. Света црква га слави као исповедника 11. октобра.

⁵¹ Канони анђелима, апостолима и мртвима.

⁵² У Недељу православља два (на појутарју и по вече), у Среду четврте недеље поста, и четир почетна тропара првога канона Велике Суботе.

⁵³ Пресветој Богородици у Недељу Мироносица, на Преполовљење и на по вечерју Педесетнице.

⁵⁴ На Благовести, Патриарху Софонију, епископу Никомидијском Теофилакту, Кирилу Александријском, Мученику Савину, Мученицима Хризанту и Дарији, Стефану Чудотворцу, Великому мученику Георгију и своје брату исповеднику Теофану Начертаном, с којим је заједно радио и и патно за православље.

⁵⁵ Четврта на литургији 14. септембра и на хвалите: 2., 3., 4., 5. и 6. јануара, пета стихира на Благовести.

⁵⁶ Испор. Флоринскій, стр. 183.

⁵⁷ Покајни канони Господу Исусу Христу, светом Јовану Претечи, светоме Крсту, светоме Николи, и свима светим.

⁵⁸ У недељу о Самарјанци, 8. и 9. песма Спасовског канона, и трипеснеци за све радне дане од недеље Томине до недеље свих светих.

⁵⁹ На празнике Христове и светитељске дане.

и силазак светога Духа на апостоле.⁶⁰ Осим споменutih песника састављали су црквене песме још и ови: свети *Методије* патриарх цариградски;⁶¹ написао је две стихире Константину Великом. Цар *Лав Мудри* (филзоф), син Василија Македонанина, ученик Фотијев. *Симеон Студијски* ученик Теодора Студита; саставио је много песама, од којих се неке налазе у посном триоду но без натписа његова имена. *Монах Исидор*, који је саставио канон свете Димитрију. *Монахиња Касија* саставила је прве четир песме Велике Суботе, стихиру на Велику Среду.⁶² две стихире на Ивањ дан и по једну мученицима Мардарију, Оресту, Евагрију и Авксентију. *Марко* епископ *Индрушки* допунио је Касијине прмосе Велике Суботе. *Мишрофан* митрополит *Смирски* заштитник патриарха цариградског светог Игњатија, саставио је каноне пресветој Тројици што се налазе у Октоиху, и *Георгије* митрополит *Никомидијски* написао је много песама, које се налазе у месечним минејима. — На западу постало је овога века само две песме, које је написао *Винфрид* савременик Карла Великога.⁶³

5 У периоду од X. века до данас постало је сарамерно мало црквених песама, али се многе од њих по снажним мислима, дубљини осећаја, лепоти израза могу мерити са онима из доба цветања црквенога песништва. Оне се јављају поводом особитих Божјих милости, често и случајем тужног посећења Божје љубави, а карактер као излив силних осећаја, мисли, тежња и нада помазаних Божјих људи. Предмет су им у главном оне исте истине хришћанске вере, као и прошлих векова, дајачко примењене приликама времена. Тон и облик им је сасвим као и у песама претходних векова, а то с тога, што су се песници овог периода напајали богатом садржином црквенопоучних и богослужбених књига својих претходника, те своје религиозне осећаје исказивали сличним а често и истоветним стиховима старих песама православне цркве.

⁶⁰ Испор. Флоринскій, стр. 183—186.

⁶¹ Исповедник за свете иконе при Лаву Јерменину.

⁶² Господи, јако во многа грѣху владшаа жена.

⁶³ Fratres alacri pectore . . . и Ut queant laxis . . . Од ове потоње узео је у XI. веку Гвидо Аретски прве сло-гове стихова прве строфе за назив шест тонова своје диатонске скале, наиме: Ut queant laxis | Resonare fibris | Mira gestorum | Fa muli tuorum, | So lve polluti | Labii reatum, | Sancte Joanes.

Знаменитији су:

α.) Међу грчким песницима: *Јован* митрополит *Евхаистски*, који је живео у XI. веку и саставио многе каноне Господу Исусу (13 на броју), пресветој Богородици, светој Јовану Крститељу, Анђелу Хранитељу, који је потоњи врло знаменит због јачине осећаја и дубљине схватања тајана духовнога света и њихова одношаја према Хришћанима, те службе: Трима Јерарсима (30. јануара) и светом Великомученику Теодору Тирону (17. фебруара). — Цар *Теодор Ласкар* (XIII. век), који је закалуђеривши се саставио молбени канон пресветој Богородици, што се налази у додатку октоиха. — У XIV. веку написа преподобни *Григорије Синаит* песме пресветој Тројици, што их црква поје недељом на полуноћници, те канон часном и животворном Крсту.

β.) Међу руским свештеним песмама знатне су имне у част и славу Богоматере, као ујердне заштитнице свих Хришћана и као нарочите покровитељке рускога царства.⁶⁴ Најзнаменитији руски црквени песници јесу ово: *Прохор* епископ Ростовски (XIV. век),⁶⁵ *Пихирим* четврти епископ пермски (XV. век),⁶⁶ *Пахомије* Логотет, Србин, јеромонах свеогорски, који оде (1460.) у Новгород,⁶⁷ *Маркел* игуман Хутиња Новгородскога манастира,⁶⁸ *Елифаније* јеромонах, прозван премудри,⁶⁹ *Иродион* игуман Александро-Свирског манастира,⁷⁰ *Елифаније* Славинецки,⁷¹ *Амон Инок*,⁷² *Св. Димитарије* митрополит *Ростовски*,⁷³ *Мелештије* *Сириг* родом с Крита, јеромонах, који оде 1643. из Цариграда у Кијево,⁷⁴ *Теобилакти*

⁶⁴ Флоринскій стр. 201.

⁶⁵ Написао је кавон светом Петру митрополиту московском.

⁶⁶ Написао канон Алексију митрополиту московском — 20. маја.

⁶⁷ На заповест архиепископа Новгородскога Јоне, за чије је време Пахомије и дошао у Русију, написа многе црквене каноне.

⁶⁸ Написао је службу св. Никити еп. Новгородском — 21. јануара.

⁶⁹ Написао службу своје учитељу и прејемнику, св. Никону.

⁷⁰ Написао службу своје учитељу преподобноме Александру Свирском.

⁷¹ Написао службу Алексију митрополиту московском.

⁷² Написао службу препод. Јосифу Волоколамском.

⁷³ Написао службу за девет мученика козачких.

⁷⁴ Написао службу полагању нешвилене ризе Христове, коју посла персијски Шах Абас цару Михаилу Теодоровићу.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Лопатишки архиепископ Тверски,⁷⁵ *Јован Красовски*, протојереј веће придворне цркве.⁷⁶ — Осим ових беше и других песника у руској цркви, о којима се не зна кад су живели, као: *Инокентије Инок*,⁷⁷ *Михаило* нови творац канона,⁷⁸ *Јован Епископ*⁷⁹ и *Игњатије јеромонах*.⁸⁰ Потоње три службе налазе се у минеју месеца маја.⁸¹

γ.) Српски: Свети *Сава* први српски архиепископ и просветитељ († 1237.), написао је благословом духовног светогорског сабора службу своје оцу Стефану (у калуђерству Симеону) Немањи, кога је исти сабор за светитеља прогласио. — *Григорије Цамблак* (посрбљен?) Бугарин⁸² (семивлах) написао је службу Стефану (Симеону) Дечанском. — *Поиз Пеја*⁸³ — службу Ђурђу Кратовцу. У наше дане: митрополит Београдски *Михаило* — службу светоме Петру Цетињском.

Песме овога периода сличне су, како по својој унутрашњој вредности, тако и по облику. Песмама старих векова; у стању су висином мисли, лепотом слика и израза узбудити душу, која се моли, а називати темељним догматичким посматрањем. Све су пуне и духовног мириса и сласти за религиозне душе, да им се не може непризнати присутност благодати свесветога Духа, који својим животворним дисањем и сада одушевљава свету, саборну и апостолску цркву православну. Особитом се мишином, топлотом и лепотом одликују у овом периоду црквене песме оних народа, који су крајем минулога периода примили хришћанство — рускога на пр. служба на празник покровца Богородице и службе руским светитељима, и српскога — у службама Србима Свецима.

Разлика руских и српских црквених песама од грчких састоји се у томе, што нису напи-

⁷⁵ Написао службу за дан победе под Полтавом — 27. јуна. Ову је службу разгледао и одобрио Петар Велики.

⁷⁶ Написао службу појави чудотворне иконе Теодоровске.

⁷⁷ Написао канон препод. Пафнутију Боровском.

⁷⁸ Написао канон кнезу Константину и његовој деци Михаилу и Теодору Мурмонском.

⁷⁹ Написао канон Леонтију митроп. Ростовском.

⁸⁰ Написао канон за дан јављења Смоленске Чудотворне Иконе *Одигитрије*.

⁸¹ Види Историч. обзор. богосл. книгъ Кіевъ 1836. стр. 132. — 140.

⁸² Архимандритъ Леонидъ, О славянс. пероводахъ церк. устава, Москва 1867.

⁸³ Новаковић, Историја српске књижевности, Београд.

сане ритмички као грчке, већ у прози. Канони немају акростихона као грчки, а писци им се нигде не потписују нити натписују, можда зато што не сматраху своје производе дораслима грчким, ма да не заостају иза ових.

6. Све песме православне цркве стоје у тесној свези са њеним учењем о вери и моралу. Њихови творци су Духом светим обдарени учитељи православља, који у својим списима излажу, слично пророцима и апостолима, науку пророка и апостола. Оне су у богослужењу православне цркве поучна, љупка, утешна и души слатка проповед о вери и моралу хришћанском, најживљи извор за народну поуку. Стога је света дужност сваког православног пастира, да своје стадо што више упозна са богослужбеним песмама. Оне нас као и библијске свештене песме не само уче божанственим истинама Хришћанства, него нас и чине Хришћанима, те су тако једно од првих и најбољих средстава, којима се побеђује зли дух неверства у Исуса Христа и Његово божанствено откривење.

Ј. Д.

Дан св. Саве

у средишту ерпске Митрополије Карловачке.

Дан св. Саве прослављен је и у средишту српске православне Митрополије Карловачке побожношћу и пијететом, у поносу и одушевљењу истом, какво се тога српског дана таласало по целој Митрополији, а широм света, где Србина има, ширило Србину груди, росило му око сузом радосницом, челичило срце вером, надом и уздањем.

Дан св. Саве, дан је Српства; српске цркве, српске школе, српске књиге и просвете, српског народа, целог целцатог. Тога дана црква поје и кади, школа поје, пева и велича, српска књига и просвета, превазноси и слави, а сви заједно, са српским народом целим, са благодарношћу и поносом спомињу име и помен, живот, дела и заслуге: *Српског Првосветиштелја и Просветиштелја, свештога нам Саве*.

А колико је срдаца задрхтало у узбуђењу радости своје; колико је зеница креснуло у намерелој сузи одушевљења, колико ли душа укрепљено вером, надом и уздањем, погледајући само на милу Српчад, са уверењем, да Српство има на коме остати и да га св.

Сава благосиља и пред престолом цара царствјућих заступа.

Дан св. Саве је књига, која учи, која одушевљава, која крепи цео народ. Дан св. Саве је снага и сила; у њему је чудотворна моћ. И зато га Србин тако свети и слави, и у цркви и у школи, и у књизи и у кући, у целоме друштву и животу своме. Зато тако и кличе:

„Појте њему Срби!“

И ми песму отпојасмо, благодарност принесосмо, помен Му прослависмо, и ове године, уз своју љубљену Поглавицу, цркве нам Поглавара, последника светосавске љубави за српску православну цркву, школу и просвету, — патријарха *Георгија Бранковића*. У саборној цркви архијерејском литургијом, на путу из цркве у школу свечаном литијом, и архијерејским водоосвећењем у дворани миле нам гимназије карловачке, те наше столетне расаднице умних радника по народу и цркви нашој.

После водоосвећења, освећене су све гимназијске и богословске просторије, што је извршио протојереј Јован Јеремић са ђаконом и гимназијским катихетом Иваном Маширевићем.

У дворани је говор држао професор гимназијски г. Јован Живановић, а после њега управитељ г. Василије Вујић, а гимназијски корпевао је светосавске песме.

Прошле године учинисмо напомену, да би требало, том приликом, пресећи и славски кољач у дворани гимназијској и спремити славско кољиво, но наша напомена прошлогодишња није помогла. Надајмо се, да ће нам се до године и то уживање спремити.

У 1 сахат после подне отпочео је свечани ручак у двору патријарашком. Његова Светост, преузвишени господин патријарх *Георгије* благоизволео је, по досаданњем обичају, тај дан угостити професорски збор богословије и гимназије, и учитељски збор српских православних народних школа са свештенством заједно.

Преузвишени домаћин наздравио је у славу Светитеља Саве, а онда у здравље својих милних гостију, усрдним речима, бодрећи их, да истрају увек у ревномом вршењу свога узвишеног задатка и посла, на част и славу просветних завода, у којима су наставници.

Његовој Светости се први захвалио и наздравио, у име богословије карловачке и њеног професорског збора г. професор Милутин Јакшић (у одсуству ректора); у име гимназије

и професорског јој збора управитељ г. Василије Вујић, а у име основних школа и учитеља им, управитељ г. протојереј Василије Константиновић. Здравницу г. Вујића доносимо до словце:

„Ва истину велики је дан Савин: њега поје црква, њега проповеда школа, њега слави кућа српског патријарха — тројако тржаство; и ми, одајући се, једно за другим, из дома светиње у дом просвете, од просвете Светости, — испред двери храма у дворану гимназије, из дворане у двор, учествујемо у тој слави целокупним својим бићем — срцем и главом, чувством и умом у цркви и школи, а за тело, које нико не мрзи него га пита и греје, снисходно је наредити нам ову господску трпезу Онај, који нам је сиремио и духовно и душевно уживање — троскрука му хвала, оданост и благодарност на свем томе треме. Па ако на тај велики дан небеснога патрона свесрпске просвете и славе, светитеља Саве, пред лицем врховнога патрона свију српских школа у овим земљама у опште, а наше гимназије на посе, као њен управитељ, први пут узимајући реч с Вашом дозволом многоштов. г.г. на овом месту, покажем се не мало узбуђен, немојте се томе зачудити: моје је расположење веома необично, но оно је разумљиво. Мисао моја односи ме, у овај мах, без мало за 40 година натраг у оно време, кад сам, као незнатан ђак карловачке гимназије, погледао са поштовањем на своје професоре, с дивљењем на свога управитеља, а српскога патријарха, који ме јамачно није ни познавао, прем да ми је као благодјејанцу био добротвор, ја сам тек у врло ретким и свечаним приликама тек из далека могао уочити. Но данас је то са свим друкчије Више од 300 ђака, који су све и сва својим родитељима, узданица свога народа, обраћају се мени као своме старешини и ја њих љубим као своју децу; с професорима се обходим братски и пријатељски, као први међу равнима; а српски патријарх, личност исторична, одликовао ме је, незнам зашто, својим поверењем и преко мене управља овим нашим на далеко чувеним заводом. Кад не бих био свестан не мале одговорности свога звања, ја бих се морао њиме само поносити; овако чувство, које мноме сада и вазда влада, јесте, осим озбиљности и често пута велике бригае, чувство признања и захвалности Његовој Све-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

тости на томе, што ме је нашао достојна и свога поверења и мога звања

Али моја благодарност, колико је велика, не исцрпљује моју душу до дна и у толикој мери, да бих могао и за часак заборавити шта дугујем, или боље шта дугујемо сви за оно, што је учинила Његова Светост и за остале професоре, за гимнасију као таку, следователно за просвету свега народа српског овде. Један мој пријатељ и колега обратио се јесенас у сличној прилици Његовој Светости за моћну заштиту и покровитељство другом не мање важном заводу, богословији Карловачкој, којој још доста треба да буде оно, што треба да буде. Ми, ако ћемо по души рећи, ту смо у много бољем положају. Питање гимнасијално у нас је данас решено, а решио га је и привео концу патријарх *Георгије Бранковић*. За њега је подигнута, намештена и нужним училима добро снабдевена она монументална зграда, која је намењена за векове; за њега су изравнати професори у положају, платама и доплатама са својим колегама на државним сличним заводима; и за њега је, најпосле но не најпоследње, уређена и ујемчена њима, њиховим женама и деци пристојна мировина. Нека ми нико не каже (онако као што ми унемо): патријарх Бранковић није то учинио од свога, и није тешко туђим бити добар. Дао је патријарх Бранковић и даје и на школу и на цркву где је нужно као што се врло лепо зна; а урадити штогод веће за народни напредак и просвету опет није увек ни лако као што се мисли, па макар то било и из општих средстава: сведоштво је томе, што је пропуштено толико да се само нареди, да професори себи почну стварати фонд за мировину. Јесу и предходници, Бог да их прости, иначе сви за гимнасију такођер старали се и боље но за богословију; али да се изврши ово како је данас, хвала Богу, за то је, осим предуслова, које су они створили, требала јака и родољубива воља и, да кажемо, срећа патријарха Бранковића, коме је то канда с више дато, да тако одлучно и одважно ступа за добро, срећу и напредак народни. За то дај да Му на дан св. Саве, на чијој столици тако достојно седи, од срца пожелимо, кад као Ненадовић оснива фондове за школе, кад као Стратимировић пази гимнасију и богословију, као Рајачић подиже штампарију, а као Анђелић зида палате срп-

ској просвети, — да му Бог да среће и здравља, да до краја изведе све своје великодушне основе и добре намере!“

Преузвишени домаћин наздравио је и присутном своме и народно-црквеном тајнику г. Др. Лази Секулићу као бележнику Школског Савета и сатруднику око напретка школе; затим књижевницима и уредницима листова: „Српског Сиона“, „Бранкова Кола“ и „Српског Пчелара“, на којој се здравици, кратко али срдачно и врло допадљиво, захвално уредник „Бранкова Кола“ г. професор Паја Марковић Адамов.

Све наздравице, Његовој Светости изречене, пратили су бурни усклици: „Живио“, са којим усклицима је Његова Светост патријарх *Георгије* при поласку у своје одаје и испраћен.

— И ако смо седели за столом за којим се пита и тело, нисмо се могли растати са осећајем службе и прославе, коју чинисмо у цркви и школи спомену *Првосветитеља* свога, са осећајем признања школи и просвети, које им одасмо у храму просветном. Крај свега „житијског“, око богата стола, нас је испуњавао осећај и уздизале су мисли, да смо у наставку оне духовне службе Првосветитељу, прослављању Његове просветне мисли и тежње, и великог културног задатка, кога је у аманет оставио Првосветитељ српској православној цркви и под њезиним окриљем српској школи и књизи.

А како да нас такви осећаји не испуњују, такве мисли не обузимају, гледећи у дому црквене нам Поглавице око Њега испуњене, под крилима Његове очинске архинастирске љубави окрепљене, заступнике својих највиших и најнижих просветних завода, здружене са настирима цркве и другим радницима на пољу школства нам и књижевности.

То је заиста био наставак духовне службе помену Првосветитеља, то је био наставак прославе намењене школи и књизи, то је био акт узвишеног а милог и драгог признања просветним трудбеницима, који се у дому српском, а са највишег места народно-црквеног нам достојанства најдостојније и извршити могао, а који за собом оставља дубоки траг у души оних, који раде и непрестано раде, и који су признања највећег заслужни.

И зато, и рад многог другог, што нам је свето и мило, што желимо и за чим чезнемо, и што нам је потребно, а рад цркве, народа

и будућности њихове, откида нам се са срца и навире из душе усклик свагдањих наших жеља:

Да живи патријарх српски Георгије Бранковић!

Дописи.

Срем. Карловци, 15. јануара о. год. (*Прослава св. Саве.*) У Срем. Карловци слави св. Саву све Српство, слави га патријаршија српска, слави гимназија српска, слави га богословија српска, славе га основне школе српске, слави га Српска Манастирска Штампарија, славе га литови српски, који ту излазе, а сви га славе заједно у гимназији по старом обичају, и према томе свечана је то слава. Ове године слава је лепа била. Сам дан и сунчев сјај увеличао је српску славу особито у оним моментима кад је ишла литија из св. саборне цркве у дивну зграду гимназијску која је заставама искићена била. Гологлави ученици гимназије у лепом реду са својим наставницима под својом заставом, затим ученици богословије, а за њима свећеносци, свештенство и под небом српски Патријарх, сви обасјани светлим зракама сунчевим, а уз пратњу звона и светосавске песме уђоше у храм просвете, да нас и опет подсети све ово, да црква и школа, Православље и Српство једно без другог не може бити, или бити али без живота бити.

Ту се осветила водица и њоме присутни Срби и дворане школске; учинио се помен умрлим добротворима гимназије, а по обичају да увек један од наставника гимназије, просветитеља оmlадине, у славу Првопросветитеља и Светитеља српског прозбори што, рекао је кратко и смишљено, разумљиво за ову прилику zgodну беседу г. проф. Живановић. После тога говорио је пр. управитељ гимназије г. В. Вујић о заслугама св. Саве по просвету српску све до данас; он је управо попунио тиме лањски свој говор о св. Сави. На свој говор надовезао је и прочитао ученике, који су изабрани за стипендисте, које се сваке године о св. Сави деле. За овим је кор гимназијски запевао светосавску песму „Ускликнимо с љубављу...“ и литија се вратила у цркву уз пратњу ученика гимназије.

Така је у главним цртама била свечаност св. Савска у Ср. Карловци. Но колико је била моја намера, да ово забележим толико више, да учиним од своје стране неке примедбе на ову и пређашње св. Савске свечаности у Карловци са же-

љом да се у будуће усвоје. Не можемо се потужити да се у овај дан не скупи у цркву доста Срба, а још мање би се могли потужити да се доста не скупи у школу, али ја бих волео кад би се тај велики број оставио пређашњих ружних обичаја, да се жури у гимназију пре литије „да уграби места“, него да дочека литију и по добром и лепом обичају заједно са литијом дошао у гимназију у најбољем реду. Исто тако лепо би било видети сав народ, да се са литијом и врати у цркву, речју да више нази на ред особито у таквим свечаним приликама.

Друга примедба била би ми, да се при свечаности у дворани гимназијској виде на окупу, као тело, куратори гимназије, а госте да примају тек после свечаности или бар после водоосвећења.

Трећа жеља била би ми, да до године на св. Саву приреди богословска заједно са гимназијском оmlадином *Духовни концерт*. Ми у Карловци не можемо на дан св. Саве држати велику беседу, са два дела, због Н. Сада, а кад то не можемо, онда нека бар у Карловци буде и овака свечаност на други zgodан начин. Zгодније, лепше, боље не може бити особито у Сиону Српском него на дан св. Саве редовно да се после подне одржи *Духовни концерт*.

Левит.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(„Матица Српска“) и ове је године држала свећану седницу свога књижевног одељења на дан св. Саве. Седници је присуствовао и високопросвећени господин епископ бачки *Герман Ошачић*, дочекан врло симпатично од председника и свију присутних. У седници је држао говор ректор карловачке богословије впреч. г. протојереј *Јован Вучковић* у помен блаженопочившег митрополита дабро-босанског *Ђорђа Николајевића*. Говор г. Вучковића примљен је са особитом пажњом и допадањем.

(Управу манастира Беочина,) за време бављења настојатеља његова впреч. г. архимандрита *Лукијана Богдановића*, као патријарашког мандатара у св. Андрији, вршиће, по високом решењу Његове Светости преузвишеног господина *патријарха Георгија*, и надаље, привремено и до даљег расположења, впреч. г. архимандрит крушедолски *Плашон Телечки*.

(Из Св. Андрије) нам пишу: „Поводом тим

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

што је Његова Светост, св. наш патријарх *Георгије Бранковић*, благоизволео впречасног и високодостојног господина мандатара свога у будимској дијецези *Лукијана Богдановића* произвести на степен архимандрита, а побуђено љубављу и оданости према овоме, околно српско православно свештенство, под водством администратора будимског протопрезвитерата г. Корнелија Чупића, предстало му је 9. (21.) јануара о. г. и подастрло своје усрдне и радосне честитке уз изразе своје љубави и оданости. Високодостојни господин мандатар изволео се свештенству своје захвалити и са лепом поучном речи на вршење дужности и задатка му усрдно га упутити, а после удостојити га својим гостопримством. Радост поводом унапређења впречасног г. мандатара и архимандрита *Лукијана Богдановића* дели цело свештенство будимске дијецезе.“

(**Двадесетпетогодишњица**) Бивши уредник „Глас Истине“ и „Српског Сиона“, други секретар „Матице Српске“, г. *Сава Петровић*, навршио је двадесетпетогодишњицу свога књижевног рада. Честитом и ревном књижевном раднику, неуморном трудбенику „Матице Српске“, и свом некадањем драгом уреднику, кличе и „Српски Сион“: живо и слава му! —

(**Патронат монашке школе**) у манастиру Хопову држао је у Карловцима 2. Јануара 1897 год. своју редовну седницу под председништвом Његове Светости преузвишеног Господина *Патријарха српског Георгија Бранковића*. Од чланова били су присутни Иларион Руварац, архимандрит гретешки, Платон Телечки, архимандрит крушедолски и Митрофан Павловић, игуман шишатовачки; даље Митрофан Шевић, архимандрит хоповски као управитељ монашке школе и Валеријан Прибићевић, јеромонах и наставник монашке школе као перовођа. Пошто је оверовљен записник седнице патронатске од 31. Августа 1896 г. узео је патронат на знање извештај управе монашке школе о постављању Милете Јакшића за наставника у монашкој школи и решио је, да му се изда декрет. — Узео је на повољно знање: „Рачун сврху прихода и расхода монашке школе у манастиру Хопову за време од 1893—1896 г.“ што га је патронату поднела Њ. Светост Преузвишени г. Патријарх српски. — Одбио је молбу управе манастира К. у којој ста моли, да јој се опрости прирез за монашку школу за г. 1896. — Решио је да се позову управе манастира, које дугују прирез монашкој школи, да свој дуг чим пре изравнају. — Решио

је да се издаду архидијецезалном ревизору на преглед рачуни монашке школе за г. 1896., што их је патронату поднела управа монашке школе: — Установно је прорачун монашке школе за г. 1897 по предлогу управе монашке школе. — Решио је, да се позове управа манастирске штампарије да своје рачуне подноси на преглед патронату монашке школе. — Узео је на повољно знање постављање впреч. г. Анатолија Јанковића, архимандрита ковиљског за члана патроната на место, упражњено иступом из заједнице ове митрополије, члана патроната Мирона Ђорђевића, игумана Бођанског. Решио је још неке предмете од мање важности.

(**Радња епархијских власти у Темишвару.**) I. *Епархијска конзисторија у Темишвару* држала је своју редовну седницу дана 8. (20.) јануара 1897, под председништвом Његова Високопреосвештенства господина *Никанора Поповића*, епископа дијецезана и донела је између осталих и ове закључке: Узети су на знање односни отписи високог кр. угарског министарства богочасти и јавне наставе у Будимпешти о поделењу припомоћи из дотације, вотиране уставним путем за цели источни православне цркве у Угарској, у години 1896: јеромонаху Серафиму Рајковићу, администратору парохије у Чакову, јереју Кости Јовановићу пароху у Парду и удовој попадији Ани Поповић из Мокрина, о чему ће се дотичне особе, путем надлежних окружних прота, ради подигнућа на исплату дозначених им износа знања и равнања ради известити. — Узет је на знање отпис споменутог високог министарства, којим високоисто саопштава, да је изишло из штампе дело: стварни регистар о законима и наредбама, које су отштампане у зборницима закона и наредба у времеу од 1884 до 1894 године, на ће се исти регистар евентуално и за овоепархијску књижицу касније наручити. — Узета је на знање президијалним путем учињена одредба о достави јереју Богољубу Петровића двеју одлука епархијских власти у Вршцу. Доставиће се Марији удовој иза покојног Мите Долге решење исте епархијске власти, којим је одбијена молбеница споменуте удове за поделење милостиње из епархијског фонда вршачког. — Одбијене су молбенице јереја: *Луке Дожудића* и *Јована Чичулића*, првог из краљевине Србије, другог из Миклушеваца (Архидијецеза) за поделење по једне парохије у овој епархији у администрацију. — Подељена је свршеном богослову Александру Бранковићу, сада у Сомбору, у администрацију парохија у Јозенову под условом, да има у року од три месеца дана исказати, да је испунио све услове за руко-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Положење за свештеника потребне, како би службу у тој парохији касније наступити могао, иначе ће се с истом парохијом друкчије располагати. — Препоручиће се високом кр. угарском министарству богочасти и јавне наставе у Будимпешти ради полурења државне припомоћи: јереји Милан Жан, администратор парохије у Мехали, Коста Чолак, администратор парохије у Лукајевцу, јеромонах Самуило Поповић, администратор парохије у Фењу, сви због слабе им свештеничке дотације; даље удове понадије: Софија Петровић из Срп. Пардања, Јулијана Николић из Мехале и Наталија Лонгиновић из Срп. Итебеја, све три због врло неповољних материјалних им околности; даље срп. прав. црквена општина у Срп. Вел. Св. Миклушу, да би могла лакше подмитрити велике издатке, што су јој потребни за оправку тамошњег за трајање заједнице с Рџанима тамошњим врло занемареног св. храма. — Поверено је члану овоепархијске конзисторије протојереју Николи Николићу, пароху у Кнезу, да обави још једном извиђење у предмету тужбовном против јереја Јелисеја Банеу-а администратора парохије у Краљевцу у сврху установљења неких нових околности у тој ствари. — Услед односне замолнице издавачке књижаре А. Пајевчића у Новом Саду препоручиће се „Правила православне цркве, с тумачењима“ од преосвећеног господина Никодима Милана, епископа задарског, подручном свештенству и црквеним општина, као и управама подручних манастира, с упутом, да свако свештено лице треба да има то дело, које се уз понует од 25% од истакнуте му цене у споменутој књижари добити може. — Услед односне замолбе јереја Александра Поповића, администратора парохије у Канаку, умољено је проведење оврхе против јереја Василија Лучића, протопрезвитератског капелана у Вел. Бечкереку ради једне тражбине првог против потоњег. — Узета је на знање пријава романске православне конзисторије у Араду, да су моношторски Романи вољни да исплате потпуно тамошње Србе с потраживањем ових потоњих потичућим из имовинско-јерархијске деобе њихове, да би се свака заједница међу Србима и Романима тамошњима коначно прекинула у којем су предмету учињене нужне мере, те је већ свака заједница међу Србима и Романи у Моноштору престала. — Упутиће се српска-православна црквена општина у Шурјану на стрљење у предмету молбе њезине за приставање посебног свештеног лица, док не наступи своје службено место на парохију малобечкеречку закључени администратор парохије, којим ће чином једно свештено лице у располагање епархијске кон-

зисторије доћи и у Шурјам се послати моћи. — Узета је на знање захвала срп. прав. црквене општине у Араду, што је уклоњен с администрације тамошње парохије јереј Стеван пл. Видак, и постављен за администратора тамошње парохије јереј и протонамесник Јован Новаковић. — Одбијена је односна молба Васе Мијина, апотекара из Меленаца, којом је замолио да буде препоручен подручним црквеним општинама к подручном свештенству његов фабрикат по мњењу односних свештеника, који су покусе с њим у цркви правили, препоруке не заслужује. — Умолиће се високогославни срп. прав. нар. црквени саборски одбор у Карловцима, да подмири овамо у сврху исплате достављени рачун администрације листа „Српског Сиона“ за уврштење у тај лист стечаја на једно упражњено стипендијско место у заклади пок. Петра Божића; о чему ће се и администрација спемениутог листа знања и равнања ради известити. — Учињено је сходно расположење путем срп. прав. црквене општине у Вел. Бечкереку услед тужбе тудора св. ваведеног храма у Великом Бечкереку против учитеља тамошњих Миливоја Бугарског и Душана Гручића, због касног и неуредног долажења у цркву односно због неуредног и несавесног испуњавања појачких дужности у истом храму. — Узет је на повољно знање извештај јереја и протонамесника Светозара Дражића пароха у Срп. Крстур, да је измирио и на сажиће брачно склопуо несагласно бивше супруге Неду и Катy Бегош; исто тако извештај [окружног протопрезвитера Вел. Бечкеречког, да је у администрацију парохије у Срп. Ченеју уведен јереј Јован Јовановић дана 17. (29). децембра 1896. — Издано је сходно упуство окружном протопрезвитеру Вел. Кикиндском у предмету одузимања односних овоепархијских списа од јереја Стевана пл. Видака, администратора једне парохије у Араду. — Доставиће се краљ. судбеном столу у Вел. Кикинди списи овдашњи под бр. А 230 191 ех 1893 на тамошњу службену употребу. — На односни допис поджупанијског звања торонталске вармеђе у Вел. Бечкереку у предмету забране донашања заразно болесних лица у цркву у Тиса Хиђошу, која лица у св. храму лека својој белетици траже, одговориће се истом звању, да би издање такве забране од стране духовне власти стајало у опреци са религиозно васпитном задањом исте власти, и да се с тога таква забрана издати не може. — Издаће се на изјашњење срп. прав. црквеној општини у Сиригу молбеница јереја Сретена Јовановића, пароха тамошњег ради повишења његове парохије из IV. у III. плзћевни разред. — Издаће

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

се овоепархијском фискалу на противодговор јерејем Југов Станикићем као постављеним скрбником на чин за јереје Александра Јовановића и Димитрија Ђирића поднесени одговори на односне против истих свештених лица подигнуте фискалне акције. —

(Архимандрит Фирмилијан) повраћен је на ректорско место у београдској богословији. —

(† Иван М. Поповић,) учитељ сентомашке српске вероисповедне народне школе, сарадник овога листа, преселио се у вечност. Био је одушевљен раденик народне нам школе, вредан и радан и на књизи српској, а одликовао се искреном побожношћу и љубављу према црквеној појезији, коју је и преводио стихом народног нам језика. Слава му и вечни покој!

(† Јереј Лазар Јовановић) парох старо-футонки преминуо је уочи прошле године, а сарањен је 2 јануара о. г. Лака му земља, мир души његовој!

Прилози на фонд „Св. Саве“.

Уредништву овога листа стигли су и ови прилози „фонду св. Саве“.

Бр. 2. Од сл. управе ман. Крушедола
20 динара и 10 ф 40 н.

Приложише г.г.: Бура Јовановић 1 ф., Божа Јовановић професор из Београда 1 ф., Рада Чобанић судица 1 ф., Др. Милорад Гођевац из Београда 10 динара, Тока и Душан Петровић из Марадика 1 ф., Пера Павловић, посланик из Београда 10 динара, а скупљено приликом славе Мајке Анђелине 6 ф. 40 н.

Бр. 3. Од сл. управе манастира Хопова 29 ф. — н.

Приложише п. н. господа: Мисионер-јеромонах Севастиан 3 ф., др. Веселин Николајевић из Ирига 5 ф., Исидор Дебелачки из Старога Бечеја 5 ф., Јован Татић из Руме 1 ф., Владислав плем. Николић Србоградски из Беча 5 ф., Исидор плем. Николић Србоградски из Жабља 5 ф., Риста Телечки и синови из Велике Кикинде 5 ф.

Бр. 4. Од сл. управе манастира Кувеждина 25 ф. и 1 дукат

Приложише п. н. господа: Митрофан Павловић игуман бешеновачки 2 ф., Теофан Косовац игуман привиноглавски 5 ф., Јован Мирковић управитељ кот. области у Илоку 2 ф., Стеван Бећаревић парох бингулеки 2 ф., Богомил Ивошевић пристав код кот. области у Митровици 2 ф., Јоца Л. Турчанин 2 ф., Никола Бошњаковић 5 ф., Ђорђе Мркић 2 ф., Душан Циковац 1 ф., Александрадра и Душан Радосављевић 1 дукат,

Милисав Костић трговац из Митровице 2 фор.

Из бр. 1. „Српског Сиона“ 20 ф. — н.
Свега 20 динара 84 ф. 40 н.
и 1 дукат.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. К. 928/654 ex 1896. 1 3-3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај ради понуњења упражњеног парохии. места V. разреда у Брестачу.

Комитенти имају своје валано устројене молбенице путем својим овој конзисторији до 1. 13.) фебруара 1897. поднети.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 18. (30.) децембра 1896.

Архидијецезална Конзисторија.

СТЕЧАЈ. 4 2-2

Смрћу учитељице Видосаве Партићеве постало је једно учитељско место на оvd. српској вероисповедној школи упражњено, на које се овим стечај расписује.

Редовна плата је учитељице 400 фор. за држање повторне школе 40 фор., за грејање и чиншење школе 60 фор. писаћег паушала 10 фор.; осим тога још и уживање слободног стана и банше.

Дужности учитељице прописане су вис. школ. Уредбом од 1872. год., а изабрана обучаваће децу у оним разредима, које јој шк. одбор доделио буде.

Молбенице са пуним сведоцама снабдевене имају се до 16. (28.) фебр. 1897. год. потписаном шк. одбору поднети.

Из седнице шк. одбора држане у Турџи 29. децембра 1896. год.

Авакум Травањ Богољуб Јојкић
зам. перовође. председ. шк. одбора,

СТЕЧАЈ. 3 2-2

На српском-православном задружном забавишту има се привремено до свршетка ове школ. године понунити упражњено место забавиље.

Плата је забавиље 25 фор. или 50 круна месечно, која се унапред тачно из задружне благајне исплаћује. Рок је стечају до 18. (30.) јануара о. г., а звање се има одмах по избору наступити. Молбе са сведоцама потпуног оспособљења имају се на председницу задруге упутити.

Из главне скупштине Просветне Задруге Српкиња 2. (14.) јануара 1897. у Ст. Бечеју држане.

Стеван Жекић Емилија Јоцић
перовођа. Председница Задруге.

СТЕЧАЈ. 3 2-3

Ради понуњења учитељског места у Бојани овим се расписује стечај. Плата је у готовом

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

новцу 50 фор. који ће новац дотични учитељ примати квартално из политичне општине, за преводство 12 фор., које ће од црквено-школске општине примати, 2 хвата тврдих дрва за огрев, од великог укуна 1 фор., од малог 50 нов. и 13 јутара катастралних по 1600□ ораће земље и 11 јутара јароша рита по 100□, на коју земљу учитељ сам порез плаћа, слободан стан са 2 собе, кујном и бантом.

Учитељу снада у дужност све законом прописане предмете предавати, у цркви појати, и децу у цјенцију обучавати, и повторну школу одржавати. Рок је до 2. фебруара о. г., када ће се и избор обавити. Ко се лично пријави црквено-школском одбору имаће првенство.

У Селу *Бобани*, 7. јануара 1897. год.

Милош Иванов
председник.

Ad C. O. 1328 зап. ex 1896.

5 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Потписано председништво расписује стечај ради попуњења једног системизованог помоћничког места код књиговодства и благајнице срп. нар. цркв. фондова и заклада у Карловцима, са којим је окончана плата од год. 1000 фор. и станарина од год. 150 фор. авр.

Постављање ће бити у привременом својству.

Срби, који желе получити ово место, имају своје сходно иструјисане молбенице потписаном председништву поднети најдаље до 1. (13.) фебруара ове године.

Доставерно се има исказати нарочито, да је молитељ свршио са успехом трговачку школу. Првенство сем тога имају они, који су бар неко време већ били у служби код којег финансијског завода.

У Карловцима 8. (20.) јануара 1897. год.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. Саборског Одбора.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеви плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претилату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ОСНОВАНА 1866. ТРГОВИНА ОСНОВАНА 1866.

ШПЕЦЕРАЈА-ДЕЛИКАТЕСА И ВИНА

Ј. СТЕФАНОВИЋА СИНА

У НОВОМ САДУ

ГЛАВНА УЛИЦА БР. 27. — ТЕЛЕФОН БР. 76.

Препоручује своје обилато снабдевано стовариште шећера, каве, пиринца, свећа, зејтина, бадема, грожђа, француска и мађарска коњака и шампањера, ликера у сваковрсном избору, прашке шунке, пресне и куване, фришких сардина, руса, ostseeheringe, јегуља маринираних и у сулцу, рака, форељни, ајвара, тунфиша, Rheinlachs. конзервираног бифтека и паприкаша, фришких маслина, малага грожђа и Princessбадема, кандираног воћа у великом избору. Доброг руског теја и разна енглеског тејброда. Француске чоколаде и особито финих Салон-бонбона. Панчевачког пива у флашама, Märzen и königs — Баварског „Spaten“ пива у флашама. Разна десерт-вина: Malaga Sherry, Chablis Madeira, Medoc, Bordeaux, Lacrimae Christi, Volnay, Токајског, Liebfrauenmilch, Niersteiner, бела талер-вина, старог и гарантирано чистог:

Ermellekér у бутељама по	50 нов.
Magyaráder „ „ „	55 „
Neszmelyer-Tischwein у флашама по	58 „
Burgunder црно вино у бутељама по	60 „

Сунђера, разна Тоилебе сапуна, глицерина, викса за паркетне, Bernsteinlack-фарбе у разним нијансама, за патосе, лака енглеског у сортама и т. д. 182 8—10

Послуга брза и тачна, цена јефтина.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима